

Nr 194.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer; given Stockholms slott den 10 mars 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—18:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler uppkomna frågor om pension åt i det följande angivna, i statens tjänst anställda personer och anför därvid:

1:o.

Indelte korpralen vid Västerbottens regemente, furiren Edvard Appelfäldt. Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Appelfäldt är född den 9 september 1874 och således 64 år gammal;
att han innehåft fast anställning vid armén under tiden 1 maj 1894—30 april 1898;

Bihang till riksdagens protokoll 1939. 1 saml. Nr 194.

att han anställts såsom indelt soldat vid Västerbottens regemente den 11 februari 1899 samt befordrats till korpral vid regementet den 9 oktober 1901 och till furir i regementet den 4 februari 1922;

att han under tiden december 1911—augusti 1919 varit antagen i tillfälligt arbete vid statens järnvägar;

att han under åren 1920—1938 varit inkallad till ständig tjänstgöring vid regementet, senast i egenskap av biträde åt förrådevaktmästare å huvudförrådet, under en tid av sammanlagt något över 15 år, därvid frånräknats den tid av omkring 30 dagar årligen, varunder han fullgjort honom såsom indelt soldat åliggande repetitionsövningar;

att Appelfältdts avlöning under de senaste fem åren uppgått till i medeltal omkring 1,200 kronor för år förutom dyrtidstillägg och naturaförmåner;

samt att Appelfäldt är ägare av en fastighet, taxeringsvärderad till 2,500 kronor, och ett kapital av 1,400 kronor.

Enär Appelfäldt före uppnådda 60 levnadsår icke varit under en tid av sammanlagt minst 15 år inkallad till ständig tjänstgöring, är han ej berättigad till pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, jämförd med kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 449) angående tillämpning å viss indelt personal vid armén av förstnämnda kungörelse.

Appelfäldt har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Chefen för Västerbottens regemente och chefen för övre Norrlands trupper hava tillstyrkt ansökningen.

Arméförvaltningens civila departement har erinrat, att 1938 års riksdag (prop. nr 244, p. 3 och 4; bankoutsk. utl. nr 31, p. 4 och 5; riksd. skr. nr 194) beviljat pension till belopp av 468 kronor åt envar av förre indelte soldaten vid Dalregementet, furiren A. Falk och indelte furiren vid Västerbottens regemente, sergeanten S. E. Widmark, vilka varit inkallade till ständig tjänstgöring under respektive 18 år 8 månader och 16 år 6 månader men i likhet med Appelfäldt icke haft dylik tjänstgöring under en tid av minst 15 år före 60 års ålder, och har departementet hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bevilja Appelfäldt en årlig pension till belopp av 468 kronor.

Statskontoret har anslutit sig till vad arméförvaltningens civila departement föreslagit.

Med biträdande av myndigheternas förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att indelte korpralen vid Västerbottens regemente, furiren Edvard Appelfäldt må från och med månaden näst efter den, varunder hans tjänstgöring vid regementet upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

2:o.

Förra maskintvätterskan vid Norrlands artilleriregemente Anna Edit Barbara Petterson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Petterson är född den 4 december 1882 och således 56 år gammal;

att hon varit anställd i statens tjänst som maskintvätterska vid Norrlands artilleriregementes tvättinrättning under tiden från och med den 1 maj 1924 till och med den 31 mars 1936, eller sammanlagt 11 år 11 månader, och därunder haft en arbetstid av 48 timmar i veckan;

att hennes avlöningsförmåner uppgått till omkring 1,720 kronor för år;

att hon från och med den 1 april 1936 till följd av sjukdom — lungtuberkulos — entledigats från sin anställning, vilket entledigande grundats på intyg av vederbörande regementsläkare, dagtecknat den 9 januari 1936 och av innehåll, bland annat, att Petterson med till visshet gränsande sannolikhet icke bleve återställd från sin sjukdom före den 1 juli 1936, att ytterligare minst sex månaders sjukledighet räknat från och med sistnämnda dag syntes för Petterson bliva erforderlig, samt att Petterson, såvitt vid intygets utfärdande kunde bedömas, icke kunde anses för framtiden komma att bliva oförmögen att på tillfredsställande sätt utföra henne åliggande arbete men att — under hänsynstagande till de tänkbara risker, för vilka såväl hon själv som medpersonalen och möjligen också truppen kunde komma att utsättas — det icke syntes tillrädligt, att hon i fortsättningen finge fullgöra sitt arbete vid tvättinrättningen;

att Petterson enligt år 1938 utfärdat läkarintyg lider av allmän svaghet på grund av lungtuberkulos och att hennes arbetsförmåga i anledning härav är i väsentlig grad nedsatt;

att Petterson, som från och med den 1 januari 1935 varit underkastad tjänstepensionsreglementet för arbetare, på grund av de i detta reglemente innefattade bestämmelserna om viss reduktion av anställningstid före reglementets ikraftträdande äger att av förenämnda tjänstetid om 11 år 11 månader såsom tjänstår för pension tillgodoräkna allenast 9 år 9 månader 12 dagar;

att statens pensionsanstalt i anledning av en av Petterson gjord ansökning om sjukpension förklarat sig, enär Petterson icke kunde räkna minst 10 tjänst-år för pension, jämlikt 7 § c) tjänstepensionsreglementet för arbetare förhindrad tilldela henne någon pension;

att Petterson däremot enligt nämnda reglemente är tillförsäkrad rätt till uppskjuten livränta till belopp av omkring 200 kronor för år, utgående från och med månaden näst efter den, varunder Petterson uppnår 63 års ålder;

samt att Petterson, efter det hon entledigats från anställningen vid Norrlands artilleriregemente, på grund av sin nedsatta arbetsförmåga icke kunnat vinna förnyad anställning och, enär hon saknar egna tillgångar, numera är för sitt uppehälle hänvisad till understöd av fattigvården.

Petterson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Regementsbefälhavaren vid Norrlands artilleriregemente har tillstyrkt en årlig pension åt Petterson.

Chefen för norra arméfördelningen har med hänsyn till att Pettersons entledigande till stor del orsakats av den risk, som hennes kvarstannande i tjänst kunnat innebära för andra, tillstyrkt pension åt henne med i förhållande till tjänstetiden skäligt belopp.

Arméförvaltningens intendents- och civila departement hava under hänvisning till bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare förklarat sig förhindrade tillstyrka pension åt Petterson men däremot icke vilja avstycka beredande åt Petterson av understöd i form av gratifikation.

Statskontoret och *statens pensionsanstalt* hava icke framställt erinran mot beviljande av gratifikation åt Petterson.

På sätt av det föregående framgår har Petterson på grund av lungtuberkulos och därmed förenad smittorisk entledigats från sin anställning kort innan hon uppnått sådan tjänstålder, att statens pensionsanstalt kunnat tillerkänna henne sjukpension enligt bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare. Med hänsyn till omständigheterna i samband med entledigandet ävensom vad i ärendet blivit upplyst rörande Pettersons nuvarande hälsotillstånd och försörjningsmöjligheter anser jag emellertid billigheten bjuda, att Petterson — med frånträdande av henne tillkommande rätt att efter uppnådd ålder av 63 år uppbära uppskjuten livränta — redan nu får komma i åtnjutande av understöd av statsmedel i form av pension.

Pensionsbeloppet synes mig skäligen böra bestämmas till ett belopp av 504 kronor för år, att utgå från och med ingången av innevarande år. Jag vill härvid till jämförelse framhålla, att Petterson skulle hava varit författningsenligt berättigad till sjukpension till belopp av 600 kronor för år, om hon fått kvarstå i tjänst den korta tid av knappt tre månader, varmed hennes för pension beräkneliga tjänstetid understiger för sjukpension erforderliga tio tjänstår.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra maskintvätterskan vid Norrlands artilleriregementes tvättinrättning Anna Edit Barbara Petterson må, räknat från och med den 1 januari 1939, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 504 kronor, under villkor dock att hon frånträder den rätt till uppskjuten livränta, som enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare kan tillkomma henne.

3:o.

F. d. underståthållaren Vilhelm Adolf Tamm. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Tamm är född den 26 maj 1867 och således nära 72 år gammal;

att han efter avlagd juris utriusque kandidatexamen antogs till extra ordinarie notarie i Svea hovrätt den 29 september 1891;

att han under tiden 1 oktober 1891—20 juli 1895 tjänstgjorde i domsaga och därunder förrättade fem lagtima ting om tillhoppa 20 rättegångsdagar och förvaltade domarämbete under 88 dagar;

att han under vissa perioder av nyssnämnda tid, då han icke var sysselsatt med arbete i domsagan, tjänstgjorde i Stockholm dels i Svea hovrätt och dels — efter den 9 mars 1893 — jämväl i finansdepartementet, i vilka verk han efter avslutad tingstjänstgöring den 20 juli 1895 stadigvarande tjänstgjorde intill den 1 april 1899;

att han under sin tjänstgöring i finansdepartementet innehade förordnande såsom registrator under 1 månad och såsom kanslisekreterare under 1½ månad;

att han vid 1896 och 1897 års riksdagar tjänstgjorde i statsutskottet, förstnämnda år såsom kanslist och sistnämnda år såsom notarie;

att han, som sedan den 8 juni 1896 varit extra tjänsteman vid överståthållarämbetets avdelning för polisärenden, under tiden 1 april 1899—4 februari 1918 innehade befattningar i Stockholms stads tjänst såsom andre polisintendent, förste polisintendent och polismästare, till vilka befattningar han av Kungl. Maj:t förordnats respektive den 24 mars 1899, den 23 januari 1903 och den 23 juli 1908;

att Tamm, efter att under tiden 21 juli—5 augusti 1917 och 1 november 1917—4 februari 1918 hava på förordnande uppehållit befattningen såsom underståthållare i Stockholm, den 5 februari 1918 av Kungl. Maj:t utnämndes till innehavare av denna befattning, i vilken han kvarstod intill utgången av år 1929, då avsked beviljades honom;

att han under större delen av år 1928 på grund av dåvarande överståthållarens sjukdom förrättade jämväl överståthållarens åligganden;

att Tamm i egenskap av underståthållare under de senaste åren av sin anställning åtnjöt avlöning av statsmedel med 10,600 kronor för år, därav 7,400 kronor lön och 3,200 kronor tjänstgöringspenningar, samt avlöning av Stockholms stad med 2,850 kronor för år;

samt att Tamm år 1929 respektive 1930 av allmänne åklagaren ställdes under åtal för förseelser i samband med fullgörande av uppdrag dels såsom överståthållarämbetets ombud hos aktiebolaget Stockholms hypotekskassa och dels såsom allmänt ombud i Allmänna sparbanken i Stockholm samt att de mot Tamm sålunda anhängiggjorda målen blevo slutligen avgjorda genom högsta domstolens utslag den 11 februari 1933, varigenom Tamm dömdes dels för visat oförstånd såsom ombud hos förenämnda bolag att böta sexhundra kronor och dels för vårdslöshet och försummelse

såsom allmänt ombud i omförmälda sparbank att böta likaledes sexhundra kronor, motsvarande beloppet för ett år av det med uppdraget förenade arvodet.

Genom brev till överståthållarämbetet den 9 juli 1920 har Kungl. Maj:t, i överensstämmelse med riksdagens beslut (prop. nr 154/1920; riksd. skriv. nr 139/1920), förordnat, att pensionsunderlaget för överståthållaren och underståthållaren skulle utgöra 6,000 kronor. Å överståthållare eller underståthållare i enlighet härmed tillkommande pension utgår pensionsförhöjning jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280). Enär Tamm avgått ur tjänst före uppnådd pensionsålder, 67 år, är han författningsenligt icke berättigad till pension enligt sålunda fastställda grunder.

I skrivelser den 3 och 11 oktober 1933 hemställde *överståthållarämbetet*, med anledning av en av Tamm till ämbetet ingiven, till Kungl. Maj:t ställd ansökning, om utverkande av pension åt Tamm med något av alternativt föreslagna belopp, lägst 5,244 kronor, och anförde därvid, bland annat, följande:

De Tamm ådömda bestraffningarna avsågo icke någon försummelse vid fullgörande av hans beställning såsom underståthållare. Tvärtom har Tamm såväl i denna tjänst som i andra av honom innehavda befattningar i överståthållarämbetet bakom sig en väl vitsordad tjänstgöring. Detta oaktat har Tamm till följd allenast av sina förseelser i vid sidan av statstjänsten fullgjorda uppdrag nödgats att avgå från sin utan anmärkning under många år bestridda förtroendesyssla och därmed efter en långvarig, klanderfri tjänstgöring blivit berövad icke blott sin inkomst av lön utan även den rätt till pension, varav han eljest efter ett fåtal år skulle hava kommit i åtnjutande. Förlusten av pensionsrätten torde näppeligen hava varit avsedd och kan ej heller anses vara förenlig med billighet, helst om man besinnar, att den Tamm ådömda bestraffningen icke skulle, därest han innehaft s. k. fullmaktstjänst, kunnat föranleda hans avskedande.

Enligt vad ämbetet inhämtat befinner sig Tamm för närvarande i en mycket bekymmersam ekonomisk situation och saknar utsikt till förvärvande av för hans uppehälle erforderlig arbetsinkomst.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter måste överståthållarämbetet för sin del finna rättvisa och billighet kräva, att Tamm från sitt inträde i pensionsåldern kommer i åtnjutande av pension till skäligt belopp.

Pensionsunderlaget för underståthållaren utgör för närvarande allenast 6,000 kronor och är alltså avsevärt mindre än vad som gäller för andra befattningshavare i liknande tjänsteställning. Hade Tamm kvarstått i tjänsten till pensionsåldern, skulle han också säkerligen kunnat påräkna, att pension till högre belopp blivit åt honom utverkad. Till stöd för ett sådant antagande kan åberopas, bland annat, att på sin tid överståthållaren Hederstierna, vilken såsom överståthållare haft författningsenlig rätt till pension av allenast 6,000 kronor, fått sig beviljad tilläggspension till sådant belopp, att sammanlagda pensionen skulle uppgå till 9,996 kronor årligen (prop. nr 78/1928, p. 7; riksd. skriv. nr 352/1928, p. 44).

Vid beräkning av det pensionsbelopp, som skäligen må anses böra tillkomma Tamm, synas nu angivna särskilda förhållanden böra vinna beaktande åtminstone såtillvida, att den reduktion av underståthållarens författningsenliga pension, som för Tamms vidkommande lär böra äga rum på grund av tidpunkten för hans avgång, icke göres allt för kraftig.

I utlåtande den 27 oktober 1933 tillstyrkte *statskontoret* pension åt Tamm till belopp av 6,000 kronor för år.

I *proposition* nr 245, punkt 16, till 1934 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att Tamm finge från och med den 1 juni 1934 under återstående livstiden å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 4,008 kronor.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av förevarande ärende anförde jag, att jag i likhet med myndigheterna ansåge mig på grund av föreliggande omständigheter böra tillstyrka, att pension utverkades åt Tamm. I fråga om pensionsbeloppet kunde jag dock icke ansluta mig till något av de förslag, som framstälts av myndigheterna. Då Tamm före uppnådd pensionsålder lämnat tjänsten utan rätt till pension, syntes nämligen skälig minskning böra ske i det belopp, som enligt gällande bestämmelser utgjorde hel pension för underståthållaren. För egen del förordade jag, att pensionen bestämdes till nyssnämnda belopp, 4,008 kronor.

I utlåtande nr 42, punkt 29, anförde *bankoutskottet*, att utskottet vid det förhållandet att Tamm icke vore berättigad till pension och med hänsyn till de omständigheter, som föranlett hans avskedstagande från underståthållarbefattningen, icke ansåge sig kunna tillstyrka, att pension beviljades honom, och hemställde utskottet förty om avslag å propositionen.

Riksdagen (skriv. nr 278) beslöt i enlighet med vad bankoutskottet sålunda hemställt.

I skrivelse den 2 februari 1939 har nu *överståthållarämbetet* gjort framställning om utverkande åt Tamm av pension av statsmedel till belopp av 1,536 kronor och därvid anfört följande:

Sedan Stockholms stadsfullmäktige för stadens befattningshavare antagit principen om rätt till uppskjuten livränta i fall, då sådana befattningshavare avgår före den för befattningen bestämda pensionsåldern, ansåg ämbetet det böra övervägas, huruvida icke Tamm, som, därest denna princip gällt vid hans avgång från polismästartjänsten, hade ägt rätt till en årlig livränta av i runt tal 4,000 kronor, borde med en analogisk tillämpning av principen kunna tillerkännas en däremot svarande pension.

I skrivelse till stadsfullmäktige den 19 maj 1938 hemställde därför ämbetet, att stadsfullmäktige ville tilldela Tamm en årlig pension till belopp av 4,000 kronor.

I sin skrivelse erinrade ämbetet därom att det givetvis icke förefanns någon juridisk skyldighet för staden att lämna Tamm pension, ehuru han hade bakom sig en lång tjänstetid i befattning å stadens lönestat. Vid sidan av statlig befattning hade han nämligen varit extra tjänsteman i ämbetets avdelning för polisärenden från den 8 juni 1896, till dess han den 1 april 1899 utsågs till andre polisintendent. Från denna befattning hade han förordnats till förste polisintendent. Polismästarens ämbete hade han beklätt från den 23 juli 1908 till den 5 februari 1918, då han utnämndes till underståthållare. Han hade alltså innehaft fulltidstjänst med avlöning av statsmedel under en tid av något mer än 18 år 10 månader.

Framställningen har icke gjorts till föremål för behandling av stadsfullmäktige. Stadskollegiet har enligt skrivelse till överståthållarämbetet den

15 december 1938 beslutat bordlägga ärendet, sedan tjänstenämnden i yttrande den 16 november 1938 avstyrkt bifall till framställningen. Samtidigt har emellertid stadskollegiet meddelat, att kollegiet vore villigt att, under förutsättning att staten beviljade Tamm en däremot svarande förmån med avseende å den tid, han innehaft underståthållartjänsten, föreslå stadsfullmäktige att bevilja Tamm uppskjuten livränta för den tid han innehaft fulltidstjänst med avlöning av stadens medel, med iakttagande av att beloppet å livräntan från staden erhöles den begränsning, som betingades av att Tamm såsom underståthållare hade rätt till en till 6,000 kronor vid fullt antal tjänstår begränsad ålderspension samt att staden ej borde svara för större kvotdel av denna pension än vad som belöpte å staden vid fördelning efter antalet tjänstår på å ena sidan underståthållartjänsten och å andra sidan de kommunalt avlönade tjänsterna.

Överståthållarämbetet vill i anslutning härtill omnämna, att Tamm efter avgången från sin tjänst kunnat nödortfigt draga sig fram huvudsakligen endast tack vare inkomst av visst arbete, som blivit honom betrott, samt att hans ålder, 72 år, nu gör, att det måste räknas med att han icke så länge till kan behålla åsyftade arbetsuppgift, med påföljd att läget blir för honom synnerligen brydsamt.

Med hänsyn till det nya läge, vari frågan sålunda genom stadskollegiets erbjudande kommit, tillåter sig överståthållarämbetet att på nytt vända sig till Kungl. Maj:t med hemställan, att jämväl från statens sida Tamms nödställda belägenhet måtte behjärtas och bidrag lämnas till hans pensionering. Överståthållarämbetet får i sådant avseende föreslå, att Tamm beviljas pension med så stort belopp, att hans sammanlagda pensionsförmåner från staten och staden komma att uppgå till det av föredragande departementschefen vid frågans tidigare behandling förordade beloppet 4,008 kronor.

I enlighet med stadskollegiets skrivelse får överståthållarämbetet föreslå en uppdelning av beloppet på grundval av Tamms tjänstgöring under tiden efter den 1 april 1899, då Tamm tillträdde ordinarie fulltidstjänst hos Stockholms stad. Då Tamms tjänstgöring efter sistnämnda dag omfattar sammanlagt 30 år 9 månader, därav 11 år 10 månader 26 dagar i statlig samt 18 år 10 månader 4 dagar i stadens tjänst, skulle en uppdelning efter dessa grunder medföra, att statsverkets andel av pensionen skulle uppgå till 1,536 kronor. Enligt vad överståthållarämbetet inhämtat, skulle den å staden belöpande andelen av pensionen komma att understiga det årliga beloppet av en uppskjuten livränta, beräknad på det sätt, som angives i stadskollegiets skrivelse.

Statskontoret har i utlåtande den 4 mars 1939 biträtt överståthållarämbetets framställning och därvid anført följande:

Ämbetsverket saknar anledning frångå sin tidigare uppfattning om skäligheten av att en årlig pension av statsmedel utverkas åt Tamm.

Av handlingarna i ärendet framgår, att denna pensionsfråga kommit i ett helt annat läge sedan 1934 års riksdag fattat sitt i föreliggande framställning omförmälda beslut.

Sålunda kan Tamm på grund av sin höga ålder, 72 år, icke längre genom eget arbete bidraga till sin försörjning med påföljd att läget för honom blivit synnerligen brydsamt. Vidare har stadskollegiet i Stockholms stad meddelat, att kollegiet vore villigt att, under förutsättning att staten beviljade Tamm en däremot svarande förmån med avseende å den tid, han innehaft underståthållartjänsten, föreslå stadsfullmäktige att bevilja Tamm

uppskjuten livränta efter vissa angivna grunder för den tid, han innehaft fulltidstjänst med avlöning av stadens medel.

I betraktande av vad sålunda förekommit får statskontoret under hänvisning till den av överståthållarämbetet anförda motiveringen förorda, att hänvändelse till riksdagen göres om beviljande åt Tamm av en årlig pension till det av överståthållarämbetet föreslagna beloppet 1,536 kronor. Pensionen synes lämpligen böra utgå från och med den 1 januari 1939.

Det synes även mig skäligt, att staten medverkar till Tamms pensionering i enlighet med det förslag, som innefattas i överståthållarämbetets nu föreliggande framställning. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. underståthållaren Vilhelm Adolf Tamm må, räknat från och med den 1 januari 1939, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,536 kronor.

4:o.

Förre t. f. landsfogden Anton Johan Arvid Jacobson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jacobson är född den 5 december 1881 och således 57 år gammal;

att han efter år 1905 avlagd examen till rikets rättegångsverk tjänstgjort vid polisväsendet under tiden 26 april 1906—30 juni 1914;

att han under tiden 28 januari 1918—3 mars 1919 tjänstgjort å landskontoret i Kronobergs län;

att han under tiden 31 mars 1919—9 september 1924 tjänstgjort såsom rättsbildat biträde i olika domsagor, därav såsom förste notarie från och med den 1 juli 1920;

att han varit av länsstyrelsen i Hallands län förordnad att från och med den 10 september 1924 intill utgången av samma år uppehålla befattningen såsom landsfogde i länet;

att han den 19 december 1924 av Kungl. Maj:t förordnats att tillsvidare vara landsfogde i Hallands län, vilket förordnande upphört med utgången av juni månad 1936, dock att Jacobson under tiden 9 februari 1934—30 juni 1936 åtnjutit tjänstledighet på grund av sjukdom;

att Jacobson för tid, varunder han i enlighet med sistnämnda förordnande uppehållit landsfogdebefattningen, åtnjutit för befattningen i stat upptagen lön — med avdrag av ett belopp, motsvarande ordinarie innehavare av landsfogdebefattning åvilande avgift för egen pensionering — ävensom tjänstgöringspenningar, varjämte han från och med den 1 juli 1926 uppburit tillfällig löneförbättring;

att Jacobson under den tid av omkring 18 år, varunder han alltså varit anställd i statens tjänst, icke varit tjänstledig av anledning, som enligt 1907 års civila pensionslag medför avbrott i tjänstårsberäkning, i annan mån än

att han under en tid av två månader varit suspenderad från tjänsten enligt av Göta hovrätt meddelat utslag;

samt att, därest Jacobson varit ordinarie innehavare av landsfogdetjänsten, för honom skulle hava gällt ett pensionsunderlag av lägst 3,400 kronor och högst 4,900 kronor.

Frågan om pension åt Jacobson har tidigare varit föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning med anledning av en år 1935 ingiven ansökning av Jacobson om erhållande av pension.

Till stöd för nyssnämnda ansökning återopade Jacobson ett av professorn H. Sjöbring den 29 januari 1935 utfärdat läkarintyg av innehåll, att Jacobson, vilken senast sedan den 29 augusti 1934 vårdats å psykiatriska kliniken i Lund, på grund av sjukdom (organisk hjärnsjukdom) vore för framtiden oförmögen till tjänstgöring.

I utlåtande den 13 februari 1935 över berörda ansökning hemställde *länsstyrelsen i Hallands län* om utverkande åt Jacobson av sjukpension med 75 procent av det för landsfogdetjänst gällande högsta pensionsunderlaget, 4,900 kronor, med tillägg av pensionsförhöjning enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280). Länsstyrelsen framhöll därvid, att det förhållandet, att Jacobson icke blivit utnämnd till ordinarie landsfogde, grundade sig på av Kungl. Maj:t tidigare — före Jacobsons förordnande såsom landsfogde — meddelad föreskrift och alltså icke sammanhängde med omständigheter, som kunde hänföras till Jacobsons person.

Statskontoret anförde i utlåtande den 28 februari 1935, bland annat, att Jacobson, som ej tillhörde sådan personalgrupp, å vilken civila tjänstepensionsreglementet från och med den 1 juli 1935 bleve tillämpligt, icke vore innehavare av ordinarie tjänst och således icke heller kunde bliva berättigad till pension jämlikt 1907 års civila pensionslag. Emellertid syntes billighetsskäl tala för att Jacobson, i överensstämmelse med vad som tidigare medgivits i åtskilliga likartade fall, erhöles någon pension av statsmedel, när han på grund av sjukdom nödgades lämna sin statsanställning. Vid beräkning av storleken av berörda pension syntes såsom utgångspunkt böra tjäna det pensionsunderlag, som gällde för ordinarie landsfogde, vilken ännu icke kommit i åtnjutande av något ålderstillägg, eller 3,400 kronor. I likhet med länsstyrelsen ansåge statskontoret, att i förevarande fall såsom grund för den fortsatta beräkningen borde tagas 75 procent av pensionsunderlaget eller sålunda 2,550 kronor. Om därefter omvandling skedde till s. k. ny pension, framkomme ett belopp av 3,468 kronor. Sistnämnda belopp syntes böra reduceras med 10 procent med hänsyn därtill att pensionsavgifter icke blivit erlagda, varvid efter avrundning erhöles ett pensionsbelopp av 3,120 kronor.

I *proposition* nr 207, punkt 13, till 1935 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att Jacobson finge från och med månaden näst efter den, varunder han frånträdde förordnandet såsom landsfogde, under återstående livstiden från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

uppbära en årlig pension till det av statskontoret föreslagna beloppet, 3,120 kronor.

I utlåtande nr 45, punkt 35, anförde *bankoutskottet*, att utskottet för sin del icke funnit tillräckliga skäl föreligga för beredande av sjukpension åt Jacobson. Frånsett att Jacobsons tjänstgöring icke varit fri från anmärkning kunde, enligt vad utskottet hade sig bekant, den sjukdom, på grund av vilken Jacobson jämlikt läkarintyg för framtiden förklarats oförmögen till tjänstgöring, anses vara i väsentlig mån självförvållad. Utskottet kunde följaktligen icke biträda Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. Under åberopande härav hemställde *bankoutskottet*, att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke måtte av riksdagen bifallas.

Riksdagen beslöt i enlighet med vad *bankoutskottet* sålunda hemställt (riksd. skriv. nr 256).

Sedan Jacobson i maj 1935 till Kungl. Maj:t inkommit med ett i samma månad av professorn Sjöbring utfärdat läkarintyg, däri anförts, att Jacobson lede av dementia paralytica, vilken sjukdom icke skäligen kunde betraktas såsom självförvållad i sådan mening, att den ej skulle medföra rätt till pension, anbefallde Kungl. Maj:t medicinalstyrelsen att inkomma med utlåtande rörande frågan om beredande av pension åt Jacobson.

Medicinalstyrelsen (rätt psykiatriska nämnden) avgav i anledning härav den 19 september 1935 utlåtande i ärendet, därvid styrelsen — med bifogande av protokoll, hållet hos rätt psykiatriska nämnden — anförde, att den sjukdom, varav Jacobson lede, enligt gängse medicinsk åskådning icke kunde anses såsom självförvållad.

Förnyade yttranden i ärendet avgåvos sedermera, efter särskilda remisser, av länsstyrelsen i Hallands län den 28 oktober och av statskontoret den 23 december 1935.

Länsstyrelsen i Hallands län anförde i nyssberörda yttrande — med åberopande av medicinalstyrelsens utlåtande och då det enligt länsstyrelsens mening vore uppenbart obilligt att lämna Jacobson utan all pension, när han på grund av sjukdom entledigades från landsfogdeförordnandet — att länsstyrelsen anslöte sig till det av statskontoret i dess förenämnda utlåtande den 28 februari 1935 framlagda förslaget om beredande av pension åt Jacobson till belopp av 3,120 kronor för år.

Statskontoret anförde i sitt förnyade utlåtande att, även om i förevarande fall sjukdomen skulle vara självförvållad, denna omständighet enligt tidigare praxis icke ansetts böra inverka vid bedömandet av frågan om sjukpension. Under erinran härom och med hänvisning till medicinalstyrelsens utlåtande tillstyrkte statskontoret, att hos 1936 års riksdag måtte utverkas pension åt Jacobson med det av ämbetsverket tidigare föreslagna beloppet, 3,120 kronor för år.

I *proposition* nr 92, punkt 4, till 1936 års riksdag framlade Kungl. Maj:t därefter förnyat förslag om pension åt Jacobson, därvid förordades ett pen-

sionsbelopp av 2,700 kronor för år. Vid anmälan av ärendet inför Kungl. Maj:t anförde jag följande:

Den ytterligare utredning rörande Jacobsons sjukdom, som förebragts efter det frågan om pension åt honom år 1935 var föremål för prövning, synes mig böra föranleda ett förnyat överbäggande från statsmakternas sida av denna fråga. Enligt min mening skulle det vara obilligt, om Jacobson — vilken haft statsanställning under omkring 18 år och dessförrinnan under cirka 8 år fullgjort annan allmän tjänst — skulle efter entledigande lämnas utan pension. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att förslag i ämnet ånyo föreläggas riksdagen.

Vad pensionens storlek beträffar, har det i 1935 års proposition föreslagna och av myndigheterna nu ånyo tillstyrkta beloppet av 3,120 kronor uträknats i anslutning till de grunder, som gälla beträffande sjukpension för pensionsberättigade befattningshavare i statens tjänst. Såsom av utredningen framgår, har emellertid Jacobsons tjänstgöring såsom landsfogde icke varit fri från anmärkning. Även om detta förhållande måhända kan finna sin förklaring i hans sjukdom, bör det kanske tillmätas viss betydelse vid bestämmandet av pensionens storlek. Med hänsyn härtill vill jag nu för min del förorda, att pensionen bestämmas till 2,700 kronor för år.

I sitt i anledning av sistberörda förslag avgivna utlåtande (nr 20, p. 14) anförde *bankoutskottet* vid 1936 års riksdag, att enligt utskottets uppfattning omständigheterna i förevarande fall vore sådana, att pension av statsmedel icke borde beviljas. Utskottet hemställde i anledning härav, att den föreliggande framställningen icke måtte av riksdagen bifallas, och *riksdagen* (skriv. nr 364) beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

I skrivelse till chefen för finansdepartementet av den 2 februari 1939 har nu *länsstyrelsen i Hallands län* gjort framställning i syfte att förslag ånyo måtte föreläggas riksdagen om pension åt Jacobson enligt i propositionen till 1936 års riksdag angivna grunder. Länsstyrelsen har därvid anförut följande:

Jacobson lever under bekymmersamma omständigheter, och enligt egen uppgift äro hans ekonomiska hjälpkällor snart utsnade. Jacobson har haft en lång tjänstetid i statens tjänst. Att han ej varit berättigad till pension, beror endast därpå att den befattning, för vilken pension söktes för honom, ej varit ordinarie utan uppehållits på förordnande, vilket, med frånräknande av den tid han varit tjänstledig för sjukdom, sträcker sig över en tidrymd av nära 10 år. Den sjukdom, som föranlett hans avgång, förklaras av den medicinska sakkunskapen vara av den art, att han för sin hälsa varit beroende av faktorer, över vilka han praktiskt taget icke har något inflytande. Under sådana förhållanden måste länsstyrelsen, i trots av vad som kunnat anföras mot Jacobson under hans tjänstetid, finna så starka skäl tala för att staten drager försorg om hans försörjning under återstående dagar, att länsstyrelsen vågar göra hemställan om förnyad framställning till riksdagen om beredande av pension åt Jacobson.

Statskontoret har häröver avgivit ett den 24 februari 1939 dagtecknat yttrande av följande innehåll:

Såsom av handlingarna i ärendet framgår, har frågan om beredande av pension åt Jacobson redan varit föremål för prövning vid 1935 och 1936 års riksdagar.

Beträffande då föreliggande framställningar har statskontoret avgivit ut-

låtanden den 28 februari 1935 och den 23 december 1935 och därvid tillstyrkt, att en årlig pension å 3,120 kronor måtte utverkas åt Jacobson. Då det uttryckligen angivits vara en för medicinsk åskådning främmande uppfattning, att här avsedda sjukdom skulle anses i så mån självförvållad, att den skulle utgöra hinder för pension, saknar statskontoret anledning frångå sin i nämnda utlåtanden uttalade uppfattning i ämnet.

Därjämte vill statskontoret erinra, att ämbetsverket i sistnämnda utlåtande uttalade, att — även om den sjukdom, varav Jacobson lede, skulle vara självförvållad — denna omständighet enligt tidigare praxis icke ansetts böra inverka vid bedömandet av frågan om sjukpension.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har statskontoret för sin del intet att erinra mot att en årlig pension utverkas åt Jacobson till ovannämnda belopp.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår har i ärendet icke ifrågasatts annat än att Jacobson i avseende å omfattningen av sin verksamhet i statens tjänst uppfyller förutsättningarna för erhållande av sjukpension. Att riksdagen trots detta ställt sig avvisande gentemot tidigare framlagda förslag om beredande av pension åt Jacobson synes hava sin grund dels i framkomna anmärkningar mot Jacobson med avseende å hans ämbetsutövning och dels däri, att riksdagen med hänsyn till arten av Jacobsons sjukdom icke ansett sig böra tillmäta denna den betydelse för grundläggande av rätt till pension, som eljest regelmässigt tillägges i vederbörlig ordning styrkt sjukdom. Då det emellertid måste antagas, att vad Jacobson låtit komma sig till last beträffande utövningen av sin tjänst åtminstone i väsentlig mån haft sin grund i hans sjukliga tillstånd och då det icke synes förenligt med hittills tillämpade principer att, på det sätt som skett i detta fall, vid avgörande av fråga om beviljande av sjukpension taga hänsyn till sjukdomens beskaffenhet, anser jag tillräckliga skäl icke föreligga att förvägra Jacobson varje pension. I enlighet härmed och med hänsyn till det ekonomiskt bekymmersamma läge, vari Jacobson numera efter avgång ur tjänst befinner sig, anser jag mig — i anslutning till de tillstyrkande utlåtanden, som avgivits av de i ärendet hörda myndigheterna — böra förorda, att förevarande pensionsfråga ånyo bringas under riksdagens prövning. Med hänsyn till de betänkligheter, som framkommit mot de tidigare framlagda förslagen, enligt vilka till utgångspunkt vid pensionsberäkningen tagits för landsfogde gällande pensionsunderlag, vill jag nu tillstyrka, att pensionen beräknas efter fri prövning till belopp, som kan bereda Jacobson skälig bärgning under återstående livstiden, och anser jag mig böra i dylikt hänseende föreslå ett belopp av 2,004 kronor för år. Pensionen synes skäligen böra få av Jacobson åtnjutas från och med ingången av innevarande år.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre t. f. landsfogden i Hallands län Anton Johan Arvid Jacobson må, räknat från och med den 1 januari 1939, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,004 kronor.

5:o.

Direktören vid musikkonservatoriet professorn Sven Kjellström. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Kjellström är född den 30 mars 1875 och alltså nära 64 år gammal;

att Kjellström uppehållit befattningen såsom direktör vid det med musikaliska akademien förenade musikkonservatoriet sedan den 29 juli 1929;

samt att hans nuvarande förordnande i nyssnämnda egenskap utgår den 30 mars 1940, då han förväntas komma att lämna sin befattning.

Direktör vid musikkonservatoriet utses av musikaliska akademien genom val för en tid av sex år i sänder. Arvodet till direktören utgör 8,600 kronor, som efter 3, 6 och 9 år kan höjas med 480 kronor för varje gång. Kjellström åtnjuter samtliga arvodesförhöjningar, i anledning varav hans avlöningsförmåner för närvarande uppgå till 10,040 kronor för år jämte dyrtidstilllägg. Dessa löneförmåner motsvara närmast lönen i 26 lönegraden i gällande löneplan för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen.

Innehavare av befattningen såsom direktör vid musikkonservatoriet äger icke enligt gällande bestämmelser rätt till pension. Frågan om ordnande av pensionsrätt för ifrågavarande befattning har senast varit föremål för övervägande i samband med ikraftträdandet av civila tjänstepensionsreglementet men föranledde därvid icke någon åtgärd. I anledning av framkommet förslag, att konservatoriedirektörens pensionsrätt borde regleras enligt de bestämmelser, som gälla för ordinarie tjänstemän, tillsatta genom förordnande på viss tid (3 kap. civila tjänstepensionsreglementet), uttalade chefen för finansdepartementet i den till grund för civila tjänstepensionsreglementet liggande propositionen nr 222 till 1934 års riksdag (sid. 67), att en förutsättning för beredande av pensionsrätt åt konservatoriedirektören enligt nämnda grunder vore att befattningen inordnades under 5 § 1 mom. av det för allmänna civilförvaltningen gällande avlöningsreglementet såsom sådan ordinarie befattning, vars innehavare tillsattes genom förordnande på viss tid. Dylikt inordnande har hittills icke skett.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 maj 1938 har *musikaliska akademien* — i samband med framläggande av vissa förslag i fråga om konservatoriedirektörens ävensom sekreterarens och de fast anställda lärarnas vid akademien löneförhållanden, avseende bland annat förhöjt arvode åt konservatoriedirektören — gjort framställning i syfte att Kjellström måtte komma i åtnjutande av pension. Akademien har därvid anfört bland annat följande:

Redan under förarbetena till nu gällande stat för akademien och även sedermera efter dess fastställelse hava åtskilliga förslag till ordnande av pensionsfrågan för direktören framkommit. Senast har akademien i skrivelse den 31 januari 1935 hemställt, att pensionsrätt borde beredas direktören, därvid alltefter tjänstetidens längd över eller under 12 år skulle fastställas ett högre pensionsbelopp av 6,000 kronor och ett lägre å 5,000 kronor med en pensionsavgift av 360 kronor för år räknat och en pensionsålder av 65 år.

Dessa förslag hava emellertid ej lett till något resultat. Interimsvis ordnades frågan för förre direktören Bror Beckman på det sätt, att efter proposition till 1929 års riksdag en personlig pension å 6,000 kronor beviljades Beckman, som emellertid avled innan han kom i åtnjutande av densamma.

Frågan om ordnande av pensionsförhållandena för direktören synes lämpligast böra lösas i samband med frågan om omreglering av lönen för direktörsbefattningen, varvid pensionens storlek bör rättas efter den lön, som kommer att fastställas för befattningen. Kan en sådan reglering ej ske förrän efter det den nuvarande direktören avgått från sin befattning, torde det bliva nödvändigt, att i likhet med vad som skett beträffande Beckman även för Kjellström frågan ordnas interimistiskt, och får akademien i sådant avseende hemställa, att en personlig pension utverkas för Kjellström. Vid sin avgång den 30 mars 1940 kommer han att räkna en tjänstetid som direktör av omkring 10 år 8 månader. Trots detta torde pensionen böra sättas till samma belopp som för Beckman eller 6,000 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Kjellström och därvid anført följande:

Bestämmelser om rätt till pension för innehavare av befattningen som direktör vid musikkonservatoriet torde kunna meddelas först i samband med en blivande reglering av de med befattningen förenade löneförmånerna.

Därest berörda spörsmål icke kan vinna sin lösning innan den nuvarande innehavaren av befattningen i fråga avgår, torde frågan om hans pensionering böra, såsom i förevarande framställning föreslagits, lösas genom särskild framställning till riksdagen.

Vad angår storleken av det pensionsbelopp, som härvid bör fastställas, har statskontoret i anslutning till 1929 års riksdags beslut i fråga om pension åt dåvarande innehavaren av ifrågavarande befattning, professor B. Beckman (prop. nr 69; bankoutsk. utl. nr 24, p. 101; riksd. skr. nr 215, p. 77), intet att erinra mot att pensionsbeloppet avväges enligt de grunder, som gälla beträffande pensionering av befattningshavare, som tillsätts genom förordnande på viss tid. Då Kjellström emellertid vid en uppnådd ålder av 65 år icke kommer att innehava längre tjänstetid än 10 år 8 månader, torde pensionen i detta fall icke böra medgivas utgå med högre belopp än 5,000 kronor för år räknat. Därjämte synes jämväl ytterligare någon reduktion böra vidtagas med hänsyn till att Kjellström icke haft att erlagga några pensionsavgifter eller vidkännas pensionsavdrag.

I anledning av statskontorets utlåtande har *musikaliska akademien* inkommit med en ytterligare skrivelse i ärendet, däri akademien anført följande:

Då akademien i sin skrivelse den 27 maj 1938 föreslog, att pensionen för Kjellström skulle sättas till 6,000 kronor, oaktat hans tjänstetid ej uppginge till fullt 11 år, var närmaste anledningen den, att Kjellström under en tidrymd av 20 år närmast före sin utnämning år 1929 till konservatoriedirektör utövat en högt skattad verksamhet i folkbildningens tjänst. Under denna 20-årsperiod gav han efter lämnad uppgift omkring 3,000 musikaftnar och konserter, till största delen under folkbildningsförbundets ledning och under uppmärksammande av det från förbundets sida uppställda önskemålet att musikutövningen skulle åtföljas av belysande föredrag. År 1911 bildade han en kvartett, som åren 1911—1929 gav omkring 50 konserter per år. Bland dessa ingingo de uppmärksammade musikveckor, som på Grängesbergsbolagets bekostnad ägde rum i de lappländska malmfälten varje år. Under många år har Kjellström varit av folkbildningsförbundet anlita som oavlönad konsult

i musikaliska frågor och har han sedan ett tiotal år varit ledamot i dess nämnd.

Med hänsyn till vad nu anförts om Kjellströms omfattande verksamhet i folkbildningens tjänst synas akademien starka skäl tala för att pensionen bestämmas till 6,000 kronor samt att i varje fall ej någon reduktion göres på grund därav att Kjellström ej erlagt pensionsavgifter eller vidkänts pensionsavdrag.

Då frågan om omreglering av löneförhållandena för innehavaren av direktörsbefattningen vid musikkonservatoriet icke kan väntas bli slutligt avgjord före professor Kjellströms avgång, synes mig spørgsmålet om utfärdande av generella pensionsbestämmelser för nämnda befattning icke böra för närvarande upptagas till avgörande. Beträffande frågan om beredande av pension åt Kjellström personligen finner jag mig böra tillstyrka, att denne efter avgången från direktörsbefattningen kommer i åtnjutande av pension med belopp, som med hänsyn till omständigheterna kan anses skäligt. Vid övervägande härutinnan har jag funnit mig kunna förorda ett pensionsbelopp av 5,000 kronor för år, för vinnande av delbarhet med tolv lämpligen jämkat till 5,004 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att direktören vid musikkonservatoriet professorn Sven Kjellström må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin befattning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 5,004 kronor.

6:o.

Kontorsbiträdet vid akademiska sjukhuset i Uppsala Agnes Vilhelmina Thulin. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Thulin är född den 27 januari 1873 och således 66 år gammal;

att hon från och med den 15 mars 1907 innehaft anställning såsom kontorsbiträde vid akademiska sjukhuset i Uppsala med en daglig arbetstid av minst 7 timmar;

att hon dessförinnan under en tid av sammanlagt omkring 2 år 4 månader tjänstgjort såsom extra biträde vid nämnda sjukhus;

samt att hennes avlöning utgör 3,192 kronor för år, å vilket belopp utgår dyrtidstillägg enligt för befattningshavare vid statens nyreglerade verk gällande bestämmelser.

Enligt av Kungl. Maj:t den 16 september 1932 utfärdat reglemente för akademiska sjukhuset i Uppsala är sjukhuset en till universitetet i Uppsala hörande institution med uppgift att vara en vårdanstalt för sjuka och en undervisningsanstalt för utbildande av läkare. Kontorspersonalen vid sjukhuset antages och entledigas av sjukhusets direktion, vilken för viss tid utses av

det mindre akademiska konsistoriet och Uppsala läns landsting, och lönerna för samma personal fastställas av det mindre akademiska konsistoriet efter förslag av direktionen. Beträffande pensionsförhållandena för kontorspersonalen må erinras, att *direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala* år 1935 gjorde framställning hos Kungl. Maj:t om vidtagande av åtgärder för beredande av delaktighet i statens pensionsanstalt för bland annat denna personal. I häröver avgivet utlåtande av den 7 december 1935 yttrade *statskontoret* i huvudsak följande:

Även om de i föreliggande framställning avsedda anställningshavarna, vilka samtliga torde vara att hänföra till tjänstemannapersonal, kunna anses vara statsanställda, anser statskontoret uteslutet, att civila tjänstepensionsreglementet erhåller tillämpning å dem, så länge nuvarande förvaltningsorganisation vid sjukhuset bibehålles.

Vid sådant förhållande och då — om man utgår från att personalen i fråga är att anse som statlig personal — en anslutning till statens pensionsanstalt ej heller torde kunna ifrågakomma, vill det förefalla statskontoret lämpligast, att med avgörandet av frågan om pensionsrätt för i framställningen avsedda tjänstemän tills vidare får anstå och att en pensionering i förekommande fall således liksom hittills får ske genom hänvändelse till riksdagen från fall till fall.

Kungl. Maj:t fann genom beslut den 14 februari 1936 nu berörda framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Kanslern för rikets universitet har i skrivelse den 17 november 1938 med anledning av framställningar av direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala och större akademiska konsistoriet hemställt om utverkande av pension åt Thulin.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Thulin till belopp av 1,548 kronor för år och därvid beträffande pensionsbeloppets storlek anfört, bland annat, följande:

De avlöningsförmåner, 3,192 kronor förutom dyrtidstillägg, som Thulin åtnjutit, motsvara närmast lön enligt 10 löneklassen å F-ort i de för nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen gällande löneplanerna. Avlöningen å A-ort i samma löneklass utgör 2,580 kronor. Med utgångspunkt från $\frac{2}{3}$ av detta belopp, eller 1,720 kronor, synes pensionen med hänsyn till att Thulin har en tjänstetid av mer än 30 år böra bestämmas till 1,720 kronor, minskat med 10 procent på grund av att pensionsavgifter icke blivit erlagda, eller sålunda till 1,548 kronor för år.

Beträffande sättet för bestridande av ifrågavarande pensioneringskostnad har statskontoret vidare anfört i huvudsak följande:

Akademiska sjukhuset i Uppsala är en statsinstitution, som med sin verksamhet även tillgodoser Uppsala läns landstingsområde i fråga om dess sjukvårdsbehov. Landstingets ställning till sjukhuset regleras genom ett mellan universitetet och landstinget upprättat kontrakt (av år 1900 med sedermera vidtagna ändringar), enligt vilket landstinget har att ersätta universitetet bland annat dels med viss avgift för varje sjukdag, dels ock med hälften av den brist, som kan uppstå i kostnaderna för vård vid sjukhuset av sjuka från Uppsala län. Den andra hälften av denna brist täckes från det under

riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till akademiska sjukhuset.

Statskontoret har för sin del intet att i och för sig erinra mot att sjukhusets personal genom framställning till riksdagen från fall till fall beredes pension i enlighet med de grunder, som tillämpas beträffande övriga befattningshavare i statens tjänst, men anser i anslutning till vad nyss framhållits angående fördelningen mellan staten och landstinget av sjukhusets utgifter, att landstinget i lika mån med staten bör vidkännas kostnaderna för denna pensionering, i vilket syfte dessa kostnader torde böra uppföras å sjukhusets stat såsom driftskostnad för sjukhuset.

I likhet med myndigheterna anser jag, att Thulin bör komma i åtnjutande av pension efter avgången ur tjänst, och jag vill ej heller rikta erinran mot det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet, 1,548 kronor för år. Beträffande sättet för bestridandet av kostnaden för ifrågavarande pensionering finner jag mig kunna förorda, att kostnaden i första hand bestrides från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Jag kan sålunda icke biträda förslaget, att pensionskostnaden skulle uppföras på akademiska sjukhusets stat, men förutsätter att i stället vad av statskontoret anförts på det sätt beaktas att såvitt möjligt hänsyn till ifrågavarande kostnad tages vid fastställandet av den ersättning, som Uppsala läns landsting har att erlagga till universitetet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kontorsbiträdet vid akademiska sjukhuset i Uppsala Agnes Vilhelmina Thulin må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,548 kronor.

7:o.

Förre specialläraren vid tekniska högskolan Otto Waldemar Strandman.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Strandman är född den 26 december 1871 och alltså 67 år gammal;

att han tjänstgjort vid tekniska högskolan under tiden 8 december 1906—30 juni 1938, därav under tiden intill utgången av år 1911 såsom extralärare i modellering, under tiden 1 januari 1912—30 juni 1931 såsom speciallärare i samma läroämne samt under tiden därefter såsom speciallärare i frihandsteckning och modellering;

att Strandmans undervisningsskyldighet sedan år 1913 omfattat ett antal veckotimmar, som varierat mellan 5 och 9 timmar, vartill kommit granskning och bedömning av inlämnade övningsuppgifter samt tentamen av de studerande, vilkas antal under senare år uppgått till i medeltal 60;

att avlöningen åt Strandman utgått i form av arvode, som från och med läsåret 1931/1932 utgjort 3,900 kronor för år jämte dyrtidstillägg;

att Strandmans anställning vid högskolan utgjort hans huvudsyssla;
att han härjämte berett sig viss inkomst såsom utövande konstnär, vilken inkomst emellertid varit synnerligen växlande och i allmänhet av icke avsevärd omfattning;

samt att Strandman är i avsaknad av personlig förmögenhet.

Tekniska högskolans lärarkollegium har gjort framställning om utverkande av pension åt Strandman från och med den 1 juli 1938.

Styrelsen för tekniska högskolan har tillstyrkt den av lärarkollegiet gjorda framställningen.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Strandman till belopp av 1,836 kronor för år och därvid anfört, bland annat, följande:

Statskontoret har under hand inhämtat, att den av Strandman innehavda befattningen såsom speciallärare i frihandsteckning och modellering vid tekniska högskolan utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla. På grund härav och under erinran, att 1931 års riksdag i samband med sammanförandet av de då skilda lärarbefattningarna i frihandsteckning och modellering i en enda befattning, vilken därefter innehafts av Strandman, tillerkänt dåvarande innehavaren av lärarbefattningen i frihandsteckning C. A. E. Kjellin en tilläggs pension å 1,152 kronor (prop. nr 82, p. 4; bankouts. utl. nr 27, p. 76; riksd. skr. nr 202, p. 67) finner sig statskontoret böra tillstyrka, att pension beviljas Strandman.

Enligt vad i ärendet upplysts har Strandman å sin speciallärarbefattning uppburit ett arvode av 3,900 kronor för år, vartill kommit dyrtidstillägg enligt nyreglerade grunder. Med utgångspunkt från lönen vid samma befattnings placering å A-ort — 3,060 kronor — skulle, med beaktande av att Strandmans anställning vid högskolan omfattat en tid av mer än trettio år, pensionen för Strandman kunna fastställas till två tredjedelar av detta belopp d. v. s. 2,040 kronor efter avdrag med tio procent på grund av att pensionsavgifter icke blivit erlagda eller till 1,836 kronor.

Med hänsyn till att anställningen vid tekniska högskolan varit Strandmans huvudsyssla och att Strandman av denna anställning haft sin väsentliga bärgning vill jag icke motsätta mig, att pension av statsmedel beredes Strandman. Icke heller anser jag mig böra rikta erinran mot det av statskontoret ifrågasatta pensionsbeloppet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre specialläraren vid tekniska högskolan Otto Waldemar Strandman må, räknat från och med den 1 juli 1938, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,836 kronor.

8:o.

Sömmerskorna vid serafimerlasarettet Hilma Augusta Nilsson och Engla Helena Nordin samt badbiträdet därstädes Hilda Sofia Johansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att förenämnda anställningshavare äro födda, Nilsson den 10 mars 1878,

Nordin den 23 februari 1878 och Johansson den 23 september 1873 samt således uppnått en levnadsålder av, Nilsson och Nordin 61 år och Johansson 65 år;

att de varit anställda vid serafimerlasarettet, Nilsson under tiden 1 september 1915—30 juni 1916, 1 oktober 1916—15 november 1920 samt från och med den 15 oktober 1921, Nordin under tiden 1 november 1910—31 augusti 1919 samt från och med den 1 augusti 1921 samt Johansson från och med den 17 september 1913;

att — sedan staten från och med den 1 juli 1937 övertagit serafimerlasarettets drift, varvid lasarettet ställts under direktionens för karolinska sjukhuset förvaltning — ifrågavarande anställningshavare erhållit ställning såsom extra tjänstemän med avlöning enligt av nämnda direktion fastställd löneplan (U);

att avlöningsförmånerna, inberäknat dyrtidstillägg, under tiden 1 juli 1933—30 juni 1938 uppgått till i medeltal 2,083 kronor för år för var och en av Nilsson och Nordin samt 1,948 kronor för år för Johansson;

samt att omförmälda anställningshavare förväntas bli entledigade från sin tjänst, sedan beslut fattats i fråga om deras rätt till pension.

Direktionen för karolinska sjukhuset har i skrivelse den 29 december 1937 hemställt om beredande av årlig pension åt Nilsson med 720 kronor, åt Nordin med 852 kronor och åt Johansson med 732 kronor och därvid anfört i huvudsak följande:

Vid den lönereglering för personalen vid serafimerlasarettet, som genomfördes vid statens övertagande av driften den 1 juli 1937, erhöll en avsevärd del av personalen ställning som extra tjänstemän. Civila tjänstepensionsreglementet är sålunda icke tillämpligt å denna del av personalen.

Bland ifrågavarande personal har en betydande grupp sjukvårds- och ekonomipersonal fått en särställning, i det avlöningen utgår efter en löneplan (benämnd U), som är lägre än statens allmänna löneplan för extra tjänstemän. Denna grupp omfattar fotografibiträde vid röntgenavdelningen, baderska och badbiträden, sköterskebiträden, sömmerskor, städerskor samt biträden och första biträden i kök och tvätt, sammanlagt omkring 170 personer.

Enligt av direktionen fattat beslut skola befattningshavare tillhörande löneplan U vara skyldiga att avgå vid 60 års ålder. Enligt civila tjänstepensionsreglementets allmänna bestämmelser får tjänsteman icke räkna tjänstår längre än till dess han uppnår den för hans tjänst stadgade pensionsåldern. Under de tidigare anställningsförhållandena — under vilka pension beviljats efter prövning i varje särskilt fall — hade emellertid ifrågavarande tre befattningshavare icke blott kunnat påräkna att få kvarstå så länge de voro arbetsföra utan även att få räkna tjänstår till och med avgångsdagen. Det synes därför direktionen skäligt att de få räkna tjänstår till och med utgången av juni månad 1938, då de beräknas avgå ur tjänst.

Vid sålunda beräknad avgång ur tjänst kommer Nilssons tjänstetid att uppgå till 21 år 7 månader och Nordins till 25 år 8 månader. Deras genomsnittliga bruttoavlöning under vart och ett av de fem sista åren har beräknats till 2,083 kronor. Drages härifrån beräknat värde av åtnjutna naturaförmåner, 906 kronor för år, återstår en kontant lön av 1,177 kronor för år. En-

ligt tidigare tillämpade grunder — därvid till utgångspunkt för pensionsberäkningen tagits den kontanta nettoavlöningen, vilken reducerats dels i förhållande till antalet tjänstår och dels med 15 procent på grund av att pensionsavgifter icke erlagts — kan pensionen åt Nilsson beräknas till 720 kronor för år samt åt Nordin till 852 kronor för år.

Tjänstetiden för Johansson kommer vid beräknad avgång från tjänsten att uppgå till sammanlagt 24 år 9 månader. Genomsnittliga bruttoavlöningen under tjänstgöringens fem sista år har beräknats till 1,948 kronor. Efter avdrag härifrån av 906 kronor, motsvarande årliga värdet av åtnjutna naturaförmåner, återstår en kontant lön av 1,042 kronor. Enligt förenämnda tidigare tillämpade grunder kan pensionen åt Johansson beräknas till 732 kronor för år.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig icke hava något att erinra mot att pension beredes ifrågavarande anställningshavare med de av direktionen för karolinska sjukhuset föreslagna beloppen.

Med biträdande av myndigheternas förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att sömmerskorna vid serafimerlasarettet Hilma Augusta Nilsson och Engla Helena Nordin samt badbiträdet därstädes Hilda Sofia Johansson må från och med månaden näst efter den, varunder de lämna sina anställningar, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära årliga pensioner, Nilsson med 720 kronor, Nordin med 852 kronor och Johansson med 732 kronor.

9:o.

Förste vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Norrköping Clas Johan Classon Mild. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Mild är född den 6 juni 1870 och således 68 år gammal;

att han under tiden 10 oktober 1890—22 oktober 1901 innehaft manskapsanställning vid armén;

att han sedan den 1 oktober 1900 eller under mer än 38 år varit anställd vid högre allmänna läroverket i Norrköping, därav såsom eldare och biträdande vaktmästare intill utgången av juli månad 1917 samt såsom förste vaktmästare under tiden därefter;

att hans kontanta avlöningsförmåner — förutom dyrtidstillägg — uppgå till 2,400 kronor för år, varjämte Mild åtnjuter till 600 kronor för år uppskattad förmån av fri bostad jämte värme och lyse;

samt att han beräknas komma att frånträda sin befattning med utgången av juni månad 1939.

Mild har hos Kungl. Maj:t anhållit att varda tillerkänd pension.

Rektorn vid högre allmänna läroverket i Norrköping har tillstyrkt pension åt Mild till högsta möjliga belopp och därvid anfört i huvudsak följande:

I utredning och förslag den 29 december 1937 i fråga om lönereglering för vaktmästarpersonalen vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter har skolöverstyrelsen föreslagit, att Milds befattning vid läroverket skulle placeras i lönegraden B 7 i avlöningsreglementet för ordinarie befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen. Finnes möjlighet att utverka pension åt Mild till belopp, motsvarande till befattningshavare i nämnda lönegrad enligt civila tjänstepensionsreglementet utgående pension, tillstyrkes detta.

Skolöverstyrelsen har — under erinran att riksdagen under senare år vid upprepade tillfällen beviljat förste vaktmästare vid allmänt läroverk vid en levnadsålder av omkring 65 år och en tjänstålder av minst 30 år pension till belopp av 1,584 kronor för år — tillstyrkt pension åt Mild med detta belopp, därest högre belopp i enlighet med vad rektor ifrågasatt ej kunde beviljas honom.

Statskontoret har förordat, att pensionen åt Mild i enlighet med hittills tillämpade grunder måtte bestämmas till 1,584 kronor för år.

I likhet med myndigheterna anser jag, att pension bör utverkas åt Mild. Pensionen synes mig böra i överensstämmelse med hittills tillämpade beräkningsgrunder bestämmas till 1,584 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Norrköping Clas Johan Classon Mild må från och med månadens näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

10:o.

Förste vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Växjö August Samuelsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Samuelsson är född den 3 december 1871 och således 67 år gammal;

att han sedan den 1 januari 1899 eller under mer än 40 år varit anställd vid högre allmänna läroverket i Växjö, därav såsom eldare intill utgången av juli månad 1913 och såsom förste vaktmästare under tiden därefter;

att hans kontanta avlöningsförmåner — förutom dyrtidstillägg — uppgå till 2,160 kronor för år, varjämte han åtnjuter till 600 kronor för år uppskatad förmån av fri bostad jämte bränsle;

samt att han beräknas komma att lämna sin anställning med utgången av juni månad 1939.

Hos Kungl. Maj:t har Samuelsson anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Rektorn vid högre allmänna läroverket i Växjö har tillstyrkt den av Samuelsson gjorda ansökningen.

Skolöverstyrelsen har föreslagit pension åt Samuelsson till samma belopp, som komme att tillerkännas den i nästföregående punkt omförmälde förste vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Norrköping C. J. C. Mild.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Samuelsson, att i enlighet med hittills tillämpade grunder utgå med 1,584 kronor för år.

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Växjö August Samuelsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

11:o.

Vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Jönköping Karl Richard Widegren. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Widegren är född den 18 november 1867 och således 71 år gammal;

att han sedan den 3 februari 1900 eller under mer än 39 år varit anställd såsom vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Jönköping;

att hans kontanta avlöningsförmåner — inberäknat dyrtidstillägg — uppgå till 2,692 kronor för år, varjämte han åtnjuter till 600 kronor för år uppskattad förmån av fri bostad jämte vedbrand och lyse;

samt att han beräknas komma att frånträda sin anställning med utgången av juni månad 1939.

Widegren har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Rektorn vid högre allmänna läroverket i Jönköping har tillstyrkt pension åt Widegren.

Jämväl *skolöverstyrelsen* har hemställt om utverkande av pension åt Widegren. Beträffande storleken av pensionen har överstyrelsen — under förutsättning att pensionen icke finge beräknas enligt bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet — hemställt att pensionsbeloppet måtte bestämmas till 1,584 kronor för år, motsvarande vad riksdagen hittills plägat i hel pension tillerkänna förste vaktmästare vid högre allmänt läroverk, med vilken Widegren enligt överstyrelsens förmenande borde jämföras i pensionshänseende.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anført, att ämbetsverket med hänsyn därtill att Widegrens avlöningsförmåner hitintills närmast syntes hava motsvarat en förste vaktmästares icke ville motsätta sig, att pension bereddess Widegren till belopp av 1,584 kronor för år.

Även jag finner mig kunna förorda, att pension beredes Widegren, att utgå med 1,584 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Jönköping Karl Richard Widegren må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

12:o.

Förste vaktmästaren vid realskolan i Malmö Albert Edvard Hallgren.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hallgren är född den 20 juli 1874 och således 64 år gammal;

att han under läsåren 1894/1895—1901/1902 tjänstgjort såsom eldare och biträdande vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Malmö;

att han från och med höstterminen 1902 varit anställd såsom vaktmästare vid realskolan i Malmö;

att han vid avgång ur tjänst den 30 juni 1939 kan tillgodoräkna en tjänstetid i statens tjänst av 45 år;

samt att hans kontanta avlöningsförmåner uppgå till 3,762 kronor för år, varjämte han åtnjuter till omkring 1,000 kronor för år uppskattad förmån av fri bostad jämte värme och lyse.

Skolöverstyrelsen har, med anledning av framställning av rektorn vid realskolan i Malmö, hemställt om pension åt Hallgren och därvid föreslagit, att Hallgren — därest han icke kunde erhålla pension jämlikt i civila tjänstepensionsreglementet angivna grunder — måtte i enlighet med av riksdagen hittills tillämpad praxis i fråga om pensionering av läroverksvaktmästare berättigas att efter avgången åtnjuta pension till belopp av 1,584 kronor för år.

Jag tillstyrker, att Hallgren vid avgång ur tjänst den 30 juni 1939 får komma i åtnjutande av pension med det i skolöverstyrelsens skrivelse omförmälda beloppet, 1,584 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste vaktmästaren vid realskolan i Malmö Albert Edvard Hallgren må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

13:o.

Gymnastikvaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Linköping Carl Ludvig Karlsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Karlsson är född den 27 juni 1871 och således 67 år gammal;

att han från och med den 1 september 1922 varit anställd såsom gymnastikvaktmästare vid högre allmänna läroverket i Linköping;

att han vid beräknad avgång ur tjänst den 30 juni 1939 sålunda kan tillgodoräkna en tjänstetid av i det närmaste 17 år;

samt att hans avlöningsförmåner — förutom dyrtidstillägg — uppgå till 2,000 kronor för år.

Hos Kungl. Maj:t har Karlsson anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Rektorn vid högre allmänna läroverket i Linköping har tillstyrkt ansökan.

Skolöverstyrelsen har hemställt om pension åt Karlsson till belopp av lägst 756 kronor för år och därvid anfört i huvudsak följande:

Den av Karlsson innehavda gymnastikvaktmästarbefattningen torde motsvara sådan befattning, till vars innehavare full pension hittills plägat utgå med 1,320 kronor för år. Med utgångspunkt från detta belopp skulle pensionen åt Karlsson komma att uppgå till ($\frac{17}{30} \times 1,320 =$) 748 kronor eller, efter vederbörlig avrundning, till 756 kronor för år.

Statskontoret har föreslagit pension åt Karlsson, att utgå med nyss omförmält belopp, 756 kronor för år.

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att gymnastikvaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Linköping Carl Ludvig Karlsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 756 kronor.

14:o.

Vaktmästaren vid samrealskolan i Anderslöv Nils Persson Nydahl. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Nydahl är född den 10 april 1871 och sålunda nära 68 år gammal;

att han från och med den 1 november 1919 tjänstgjort såsom vaktmästare först vid kommunala mellanskolan i Anderslöv, vilken skola enligt beslut av 1927 års riksdag successivt med början den 1 juli 1929 ombildats till statlig samrealskola, och därefter vid denna skola;

att han av samrealskolans lokalstyrelse på egen begäran entledigats från

vaktmästarbefattningen från och med den 1 november 1937 men erhållit tillstånd att kvarstå i tjänst såsom vikarie intill utgången av juni månad 1939;

att hans avlöningsförmåner utgöras av dels kontant lön å 1,950 kronor för år och dels av förmån av fri bostad jämte värme och lyse, vilka naturaförmåner värderats till 450 kronor för år;

att han intill utgången av år 1925 jämsides med anställningen vid kommunala mellanskolan tjänstgjort såsom vaktmästare vid folkskolan och epidemisjukhuset i Anderslöv;

samt att Nydahl icke är medlem i någon pensionskassa eller på annat sätt tillförsäkrad pension.

Hos Kungl. Maj:t har Nydahl anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Lokalstyrelsen för samrealskolan i Anderslöv har tillstyrkt Nydahls ansökan.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 24 februari 1937 förordat pension åt Nydahl med belopp av 792 kronor för år. Överstyrelsen har därvid såsom tjänstår tillgodoräknat Nydahl hela tiden 1 november 1919—1 november 1937, under vilken han innehaft vaktmästarbefattning vid kommunala mellanskolan eller samrealskolan i Anderslöv, samt såsom utgångspunkt vid pensionsberäkningen tagit det pensionsbelopp, 1,320 kronor, som riksdagen plägat vid fullt antal tjänstår tillerkänna vaktmästare i motsvarande ställning.

Statskontoret har i utlåtande den 10 maj 1937 tillstyrkt pension åt Nydahl med 624 kronor för år och därvid anfört i huvudsak följande:

Med hänsyn till omständigheterna i ärendet finner sig statskontoret böra tillstyrka, att genom framställning till riksdagen pension av statsmedel utverkas åt Nydahl på grund av hans anställning vid samrealskolan i Anderslöv samt att vid bestämmandet av pensionsbeloppet hänsyn tages jämväl till hans tidigare anställning såsom vaktmästare vid den statsunderstödda kommunala mellanskolan. Beträffande spörsmålet i vilken utsträckning den utomstatliga anställningen må i pensionshänseende räknas Nydahl tillgodo, vill statskontoret förorda, att, såsom i tidigare liknande fall plägat ske, den ifrågavarande anställningen tillgodoräknas till två tredjedelar. Vid bifall härtil synes Nydahl i händelse av avgång den 1 november 1937 kunna för pension återöpa en sammanlagd anställningstid av 14 hela år.

På grund av vad sålunda anförts och med utgångspunkt från det av skolöverstyrelsen angivna pensionsunderlaget, 1,320 kronor, lärers pensionen till sökanden böra bestämmas till $(\frac{14}{30} \times 1,320 =)$ 616 kronor eller, efter vederbörlig avrundning, till 624 kronor.

Även jag tillstyrker, att pension utverkas åt Nydahl. Pensionen synes mig böra bestämmas i huvudsaklig överensstämmelse med av statskontoret angivna grunder, dock att pensionen med hänsyn till att Nydahl numera kan räkna något längre tjänstetid än statskontoret förutsatt synes mig böra jämkas uppåt till 708 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren vid samrealskolan i Anderslöv Nils Persson Nydahl må från och med månaden näst efter den, var-

under han avgår ur tjänst, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 708 kronor.

15:o.

Vaktmästaren och eldaren vid samrealskolan i Ström Per Walfrid Persson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Persson är född den 5 oktober 1867 och således 71 år gammal;

att han från och med höstterminen 1885 till och med vårterminen 1894 varit anställd såsom småskollärare i Ströms kommun;

att han från och med den 1 juli 1919 innehaft anställning såsom vaktmästare först vid kommunala mellanskolan i Ström, vilken skola enligt beslut av 1927 års riksdag successivt med början den 1 juli 1928 ombildats till statlig samrealskola, och därefter vid sistnämnda skola;

att han beräknas komma att avgå från nämnda anställning den 30 juni 1939;

att han från samrealskolan uppbär avlöning med inalles 1,725 kronor för år;

att Persson sedan den 1 juli 1919 jämsides med sin anställning vid förenämnda skolor tjänstgjort såsom vaktmästare vid folkskolan i Strömsund;

att hans avlöningsförmåner från folkskolan för närvarande utgöras av kontant lön å 1,950 kronor för år jämte förmån av fri bostad med värme;

samt att han icke åtnjuter pension vare sig för tjänstgöringen såsom vaktmästare vid kommunala mellanskolan eller för anställningen såsom småskollärare.

Hos Kungl. Maj:t har Persson anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Rektorn vid samrealskolan i Ström har tillstyrkt ansökningsen.

Skolöverstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Persson till belopp av 756 kronor för år och därvid beträffande beräkningen av pensionsbeloppet anfört i huvudsak följande:

I överensstämmelse med 1937 års riksdags beslut i fråga om pension åt vaktmästaren vid samrealskolan i Ulricehamn Adelina Justina Carlson (prop. nr 259, p. 14; bankoutsk. utl. nr 35, p. 20; riksd. skr. nr 245) torde Persson böra vid beräkning av pensionen för nu innehavande statstjänst tillgodoräknas två tredjedelar av sin tjänstgöring vid den kommunala mellanskolan i Ström eller 6 år, till följd varav han vid avgång ur tjänst synes för pension kunna åberopa en sammanlagd anställningstid av 17 år.

Perssons befattning torde motsvara sådan befattning, åt vars innehavare riksdagen vid fullt antal tjänstår plägat bevilja pension å 1,320 kronor för år. Med utgångspunkt från detta belopp torde pensionen böra bestämmas till $(17/30 \times 1,320 =)$ 748 kronor eller, efter vederbörlig avrundning, till 756 kronor för år.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Persson till belopp av 540 kronor för år och därvid anfört, bland annat, följande:

Av utredningen i ärendet framgår, att Persson förutom sin tjänst vid samrealskolan även uppehåller befattning som vaktmästare vid folkskolan i Ström och för denna tjänst uppbär ungefär samma kontanta avlöning som för sin statstjänst och därjämte fri bostad och bränsle. Statskontoret, som förutsätter att Persson vid sin avgång såsom vaktmästare vid folkskolan kommer att tillerkännas pension för denna befattning av kommunala medel, finner sig böra föreslå, att Persson å sin vaktmästartjänst vid samrealskolan beredes pension av statsmedel till ett i förhållande till skolöverstyrelsens förslag något reducerat belopp eller till 540 kronor, vilket belopp synes statskontoret väl avvägt med hänsyn till Perssons avlöningsförmåner å ifrågavarande tjänst.

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren och eldaren vid samrealskolan i Ström Per Walfrid Persson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 540 kronor.

16:o.

Vaktmästaren och eldaren vid samrealskolan i Askersund Karl Johan Karlsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Karlsson är född den 10 september 1863 och således 75 år gammal;

att han sedan den 1 oktober 1906 eller under mer än 32 år tjänstgjort såsom vaktmästare och eldare vid samrealskolan i Askersund;

att hans avlöningsförmåner under åren 1928—1937 utgått med i medeltal 636 kronor för år;

att han beräknas komma att lämna anställningen vid samrealskolan den 30 juni 1939;

samt att han jämsides med nämnda anställning tidigare varit anställd såsom kyrkvaktare i Askersund, i vilken egenskap han från staden åtnjuter en årlig gratifikation av 500 kronor.

Hos Kungl. Maj:t har Karlsson anhållit att komma i åtnjutande av pension av statsmedel.

Rektorn vid samrealskolan i Askersund har tillstyrkt ansökningsen.

Skolöverstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Karlsson till belopp av 432 kronor för år, motsvarande, i avrundat belopp, två tredjedelar av medeltalet av Karlssons avlöning från skolan under åren 1928—1937.

Statskontoret har anfört följande:

Då det synes statskontoret kunna starkt ifrågasättas, huruvida Karlssons befattning är av den natur, att han för densamma bör tillerkännas årlig pension, vill ämbetsverket förorda, att Karlsson, som under 32 år varit knuten till

samrealskolan som eldare och vaktmästare, i stället måtte komma i åtnjutande av en engångsgratifikation, till ett belopp av förslagsvis 600 kronor.

Med hänsyn till den långa tid, varunder Karlsson varit anställd i statens tjänst, vill jag icke motsätta mig, att förslag förelägges riksdagen om beredande åt honom av en mindre pension, förslagsvis 360 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren och eldaren vid samrealskolan i Askersund Karl Johan Karlsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

17:o.

Förra reservtelegrafexpeditören Hanna Elisabeth Arnberg, född Arnelius.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Arnberg är född den 4 augusti 1869 och således 69 år gammal;

att hon antogs till elev vid telegrafverket den 4 november 1887 och till e. o. telegrafist den 7 maj 1889, utnämndes till ordinarie telegrafist från och med den 1 januari 1903, erhöill på grund av ingånget äktenskap avsked från sistnämnda befattning med utgången av oktober 1912 med rätt att kvarstå såsom e. o. telegrafist, klassificerades såsom reservtelegrafist från och med den 1 juli 1920 samt avfördes ur vederbörlig tjänsteförteckning med utgången av år 1933;

att hon under tiden för anställningen vid telegrafverket tagits i anspråk för effektiv tjänstgöring under sammanlagt omkring 26 år 3 månader, nämligen såsom extra ordinarie befattningshavare under omkring 13 år 1 månad, såsom ordinarie tjänsteman under 9 år 10 månader samt såsom reservtelegrafist under omkring 3 år 4 månader;

att Arnbergs inkomster från telegrafverket — bortsett från dyrtidstillägg — under åren 1929—1933 uppgått till i medeltal 1,268 kronor för år;

att Arnberg efter sin den 17 september 1937 avlidne man, telegrafkommisarien i Sollefteå Adolf Arnberg uppbär familjepension, vilken för henne jämte en omyndig dotter utgår med 2,925 (1,950 + 975) kronor för år jämte rörligt tillägg;

att Arnberg utöver nyssnämnda dotter äger två barn, nämligen en son och en dotter;

samt att barnen ännu icke vunnit anställningar, varav de kunna erhålla sin försörjning.

I skrivelse den 14 september 1934 hemställde *telegrafstyrelsen* om utverkande av en årlig pension åt Arnberg till belopp av 732 kronor, vilket belopp motsvarade $\frac{2}{3}$ av medeltalet av Arnbergs under de fem senaste anställnings-

åren åtnjutna inkomst, 1,268 kronor, reducerad med hänsyn till antalet tjänst-år till $\frac{26}{30}$.

I ett den 13 november 1934 dagtecknat utlåtande över nämnda framställning anförde *statskontoret*, bland annat, följande:

Av handlingarna i ärendet framgår att Arnberg, som alltsedan den 7 maj 1889 eller över 44 år — därav 9 år 10 månader såsom ordinarie telegrafist — stått till telegrafverkets förfogande, innehar en sammanlagd effektiv tjänstetid i verkets tjänst av över 26 år. Med hänsyn härtill synes det *statskontoret*, att vissa skäl tala för att någon pension beredes henne. Då, såvitt *statskontoret* på grundval av inhämtade upplysningar kunnat finna, ett bifall till framställningen icke torde kunna medföra några mera vittgående konsekvenser, anser sig *ämbetsverket* — om ock med viss tvekan — icke böra motsätta sig, att hos riksdagen utverkas medgivande att av telegrafverkets medel till Arnberg utbetalas en årlig pension till av telegrafstyrelsen föreslaget belopp av 732 kronor.

Genom beslut den 8 februari 1935 fann *Kungl. Maj:t* telegrafstyrelsens förenämnda framställning icke föranleda någon *Kungl. Maj:ts* åtgärd.

I en till *Kungl. Maj:t* ställd, den 13 november 1938 dagtecknad skrift har nu Arnberg anhållit, att *Kungl. Maj:t* ville utverka en årlig pension åt henne till belopp av 732 kronor för år.

Telegrafstyrelsen har i häröver avgivet utlåtande av den 25 november 1938 tillstyrkt ansökningsen samt därvid framhållit, att Arnberg numera vore änka och således befunne sig i väsentligt ogynnsammare ekonomiskt läge än vid den tidpunkt, då frågan om pension åt henne tidigare behandlats av *Kungl. Maj:t*.

Statskontoret har i utlåtande den 11 januari 1939 förklarat sig i betraktande av de ändrade förhållanden, som numera inträtt för Arnberg på grund av mannens frånfälle, och med hänvisning till vad *ämbetsverket* i dess tidigare utlåtande anfört icke vilja motsätta sig bifall till föreliggande ansökningsen.

För egen del hyser jag tvekan, huruvida tillräckliga skäl kunna anses föreligga att bereda Arnberg pension på grund av hennes tjänstgöring vid telegrafverket. Med hänsyn till vad i samband med den nu föreliggande ansökningsen anförts till stöd för tillmötesgående av framställningen vill jag dock icke motsätta mig, att — i enlighet med den ståndpunkt de båda hörda *ämbetsverken* intagit — förslag förelägges riksdagen om tjänstepension åt Arnberg. Mot det av *ämbetsverken* ifrågasatta pensionsbeloppet, 732 kronor, vill jag icke rikta erinran. Pensionen torde böra utgå från och med den 1 januari 1939.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra reservtelegrafexpeditören Hanna Elisabeth Arnberg, född Arnelius, må, räknat från och med den 1 januari

1939, under sin återstående livstid uppbära — utöver henne författningsenligt tillkommande familjepension — en årlig pension av 732 kronor, att utgå av telegrafverkets medel.

18:o.

Förre kronoskogvaktaren Daniel Jansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jansson är född 7 mars 1870 och således 69 år gammal;

att han under tiden 11 april 1896—12 november 1904 tjänstgjort såsom skogvaktare å Burängsbergs gruvallmänningsskog i Västerdalarnas revir i dåvarande nyttjanderättshavarens tjänst;

att han under tiden 13 november 1904—31 december 1915 varit av domänstyrelsen förordnad såsom kronoskogvaktare å nämnda gruvallmänning;

att Jansson under åren 1916—1926 tjänstgjort såsom av domänstyrelsen förordnad extra kronojägare med placering företrädesvis å Burängsbergs gruvallmänning, därunder avlöningen uppgått till 500 å 600 kronor för år jämte förekommande kristids- och dyrtidstillägg;

att, sedan driften vid Burängsbergs gruva under september månad 1907 upphört, avlöningen till Jansson liksom övriga kostnader för förvaltningen av Burängsbergs gruvallmänningsskog, vilka kostnader tidigare bestritts av nyttjanderättshavaren, jämlikt särskilda Kungl. Maj:ts beslut bestritts av gruvallmänningens skogsavkastning samt att nettobehållningen av denna under samma tid tillgodoförts statsverket;

att han under tiden 1 december 1917—30 april 1938 varit — intill utgången av år 1926 jämsides med tjänstgöringen å Burängsbergs gruvallmänning — av domänstyrelsen förordnad såsom kronoskogvaktare å Grängesbergs gruvallmänningsskog med avlöning av nyttjanderättshavaren med årliga belopp, växlande mellan 600 och 1,200 kronor, vartill kommit förmån av fri hostad och vedbrand;

att han av domänstyrelsen från och med den 1 maj 1938 erhållit avsked från kronoskogvaktarbefattningen med rätt för honom att av nyttjanderättshavaren till Grängesbergs gruvallmänning uppbära en årlig pension med av vederbörande gruvförvaltning erbjudet belopp av 900 kronor för år;

samt att han härutöver från Grängesbergs gruvförvaltning för annat arbete för gruvförvaltningens räkning såsom pension åtnjuter ett belopp av 400 kronor för år.

Domänstyrelsen har hemställt, att Jansson måtte för sin tjänstgöring å Burängsbergs gruvallmänning komma i åtnjutande av pension från statens domäners fond till belopp av 660 kronor för år, att utgå från och med den 1 maj 1938, och därvid anført, bland annat, följande:

Janssons pension är reglerad för den tid, 1 december 1917—30 april 1938, under vilken han tjänstgjort såsom kronoskogvaktare å Grängesbergs gruv-

allmänning. Däremot har han ej erhållit någon pension för sitt arbete å Burängsbergs gruvallmänning, där han tjänstgjort under tiden 11 april 1896 — 31 december 1926 eller mer än 30 år. Någon pension torde ej heller vara att påräkna från nyttjanderättshavaren.

Enligt domänstyrelsens uppfattning bör Jansson tilldelas pension för sin långa och väl vitsordade tjänstgöring å Burängsbergs gruvallmänning, vilket även tillstyrkts av vederbörande jägmästare och överjägmästare. Med hänsyn till att statsverket alltsedan september månad 1907 tillgodonjutit gruvallmänningens skogsavkastning, bör denna pension utgå av statsmedel.

Beträffande beräkningen av pensionsbeloppet saknas bestämmelser, som i detta fall kunna tillämpas. Styrelsen har emellertid — med utgångspunkt från den pension Jansson tilldelats av Grängesbergs gruvförvaltning, de arealer han haft att bevaka samt den tid tjänstgöringen på respektive skogar omfattat — beräknat pensionen till ett belopp av 660 kronor för år. Såsom tjänstetid vid Burängsbergs gruvallmänning har domänstyrelsen därvid tillgodoräknat Jansson allenast nyssnämnda tid, varunder gruvallmänningens skogsavkastning tillgodoförts statsverket.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anfört, att enär Jansson i egenskap av kronoskogvaktare å Burängsbergs gruvskog icke varit anställd i statens tjänst, ämbetsverket måste hysa vissa betänkligheter mot bifall till förevärande framställning om beredande av pension åt honom av statsmedel. I betraktande emellertid av att nettoavkastningen från nämnda gruvskog, enligt vad domänstyrelsen i ärendet uppgivit, tillgodoförts statsverket under icke mindre än 19 år av den tid, Jansson tjänstgjort som skogvaktare därstädes, och då någon pension från vederbörande nyttjanderättsinnehavare icke vore att förvänta, ville statskontoret icke motsätta sig, att hänvändelse gjordes till riksdagen om en årlig pension åt Jansson, att utgå av statens domäners fond.

Med utgångspunkt från Janssons tjänstetid å omförmälda gruvallmänning och de avlöningsförmåner, han för denna tjänstgöring åtnjutit, har statskontoret ansett, att pensionen borde beräknas till belopp ej överstigande 228 kronor för år.

För egen del finner jag mig böra tillstyrka, att någon pension av statsmedel utverkas åt Jansson på grund av dennes tjänstgöring vid Burängsbergs gruvallmänning. Beträffande pensionsbeloppets storlek vill jag såsom i förevärande fall skäligen pension förorda 360 kronor för år, att utgå från och med den 1 maj 1938. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre kronoskogvaktaren Daniel Jansson må, räknat från och med den 1 maj 1938, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 360 kronor, att utgå av statens domäners fond.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—18:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instäm-

ma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Wærneman.
